

11285

Jaarverslag 2001 Dierexperimentencommissie VU/VUmc

Algemeen

De dierexperimentencommissie van de Vrije Universiteit en het VU medisch centrum (DEC-VU) is belast met de toetsing van dierproeven op ethische aspecten. De belangrijkste taak van de commissie is de Vergunninghouder voor dierproeven, de *Vereniging voor christelijk wetenschappelijk onderwijs*, te adviseren over het verlenen van toestemming voor voorgenomen dierproeven door onderzoekers werkzaam aan de VU en het VUmc.

De leden van de DEC-VU worden door de universiteit benoemd voor een periode van vier jaar. Zij kunnen worden herbenoemd.

Leden van de dierexperimentencommissie in het verslagjaar:

Naam	Faculteit / Instituut	Lidmaatschap	Deskundigheid
[REDACTED]	TU Twente	extern lid sinds mei 1997	ethische toetsing
[REDACTED] (vice-voorzitter)	VUmc, Fysiologie	lid sinds april 1993	alternatieven voor dierproeven
[REDACTED]	VUmc, KRIGO	lid sinds december 1998	proefdieren en hun bescherming
[REDACTED]	VU, Psychologie en Pedagogiek	lid sinds oktober 1998	statistische toetsing
[REDACTED]	VUmc, Celbiologie	lid tot januari 2001	dierproeven
[REDACTED]	AMC	extern lid sinds juni 1996	alternatieven voor dierproeven / proefdieren en hun bescherming
[REDACTED]	VUmc, Gentherapie	lid ¹ sinds september 2001	dierproeven
[REDACTED]	-	extern lid ¹ sinds maart 2001	alternatieven voor dierproeven
[REDACTED]	VU, Theoretische Biologie	lid sinds april 1994	ethische toetsing
[REDACTED]	VUmc, Orthopaedie	lid sinds juni 2000	dierproeven

Proefdierdeskundige [REDACTED] en proefdierkundig medewerker [REDACTED] wonen als vaste adviseurs van de DEC de vergaderingen bij. Ambtelijk secretaris van de DEC was tot 1 mei 2001 [REDACTED] en vanaf 1 november 2001 [REDACTED]. In de tussentijdse periode werd het secretariaat waargenomen door [REDACTED].

Vergaderingen, aanmeldingen en adviezen

De DEC-VU heeft naast de plenaire commissievergaderingen een zogenoemd *petit comité* (PCDEC), bestaande uit de proefdierdeskundige en één of meerdere leden van de DEC. De PCDEC handelt, daar waar nodig, aanmeldingen dierproeven verder af, behandelt verlengingsverzoeken en wijzigingsaanvragen van reeds goedgekeurde aanmeldingen, dan wel nieuwe aanvragen voor pilots waarbij het ongerief voor de proefdieren niet meer dan gering/matig is (conform het door de inspectie goedgekeurde DEC-VU reglement). De samenstelling van de kleine commissie wisselt afhankelijk van de be-

¹ Bedoelde personen waren in het verslagjaar aspirant-lid. Een definitieve beslissing over toetreding tot de commissie wordt doorgaans pas na enige tijd genomen. [REDACTED] heeft daarnaast wegens zwangerschapsverlof haar werkzaamheden voor de DEC in het verslagjaar gedurende enkele maanden onderbroken.

schikbaarheid van leden en hun respectievelijke deskundigheden. De besluiten van de PCDEC worden achteraf gerapporteerd in de plenaire vergadering.

De DEC-VU heeft in het verslagjaar 11 maal plenair vergaderd.

In de 11 plenaire vergaderingen zijn 85 aanmeldingen dierproeven behandeld, waarvan 48 later (na verder overleg met de onderzoeker en eventuele aanpassingen) door de PCDEC zijn afgehandeld. In het verslagjaar zijn daarnaast 69 aanmeldingen uitsluitend aan de PCDEC voorgelegd. Deze zijn, zoals hierboven reeds is genoemd, achteraf ter accordering plenair behandeld. Het betreft in totaal 154 behandelingen² door DEC en PCDEC, inclusief die t.b.v. van een principeadvies (zie hieronder).

Plenair, direct afgehandeld	37
Plenair, afgehandeld door PCDEC	48
Alleen behandeld door PCDEC	69
	<u>154</u>

In totaal zijn in het verslagjaar 153 aanmeldingen dierproeven gedaan, waarvan 141 uiteindelijk een positief advies hebben ontvangen. Daarnaast zijn 6 *principegoedkeuringen* afgegeven. Dit betreft voorlopige adviezen t.b.v. een beursaanvraag, waarvan de uiteindelijke experimenten later als individuele aanmelding door de DEC zullen worden behandeld. Van de resterende zes aanmeldingen heeft één een negatief advies ontvangen, zijn vier door de onderzoeker teruggetrokken, en is één aanmelding op moment van schrijven nog in behandeling. In één geval is een aanmelding tweemaal plenair behandeld. Deze aanmelding heeft vervolgens een positief advies gekregen.

Positief advies	141
Principegoedkeuring t.b.v. subsidie	6
Negatief advies	1
Ingetrokken door onderzoeker	4
Nog in behandeling	1
	<u>153</u>

Bij 128 aanmeldingen werd een positief advies gegeven zonder verdere opmerkingen en/of voorwaarden. Bij 13 aanmeldingen werd een positief advies gegeven met aanvullende voorwaarden en/of opmerkingen en bij één aanmelding werd een negatief advies uitgebracht. Hierbij dient overigens te worden opgemerkt dat de DEC ernaar streeft de (uiteindelijke versies van) aanmeldingen zodanig te laten verwoorden dat de eventueel noodzakelijke beperkende voorwaarden er als het ware al in zijn verwerkt. In dit opzicht is het achterwege blijven van beperkende voorwaarden bij het advies in veel gevallen een blijk van de succesvolle af- en overeenstemming tussen onderzoekers en commissie m.b.t. de optimale opzet van de betreffende dierproeven.

Een positief advies is geldig voor de aangevraagde periode, met een maximum van twee jaar. Een lopend project kan worden verlengd tot maximaal vier jaar sinds de oorspronkelijke aanmelding. Voor verdere voortzetting na de periode vier jaar is een volledig nieuwe aanmelding nodig.

In de tabel hieronder wordt een overzicht gegeven van het *doel van de proef* voor de 141 aanmeldingen die een positief advies hebben ontvangen. In de bijlage voor de Inspectie geeft het 'overzicht aanmeldingen dierproeven' een verdere toelichting over eventuele voorwaarde(n) en de duur waarover het advies geldt.

Categorie	Codering	Aantal
Ontwikkeling van geneesmiddelen	3	1
Opsporen van ziekten bij mensen	24	1
Onderwijs of training	29	10
Wetenschappelijke vraag m.b.t.:		
- kanker (excl. carcinogene stoffen) bij mensen	30	35
- hart- en vaatziekten bij mensen	31	16
- geestesziekte of zenuwziekte bij mensen	32	19
- andere ziekten bij mensen	33	15

² Er zijn in totaal 153 aanmeldingen gedaan, waarvan één tweemaal is behandeld.

- andere lichamelijke kenmerken bij mensen	34	2
- gedrag van dieren	35	0
- ziekten bij dieren	36	0
- andere wetenschappelijke vraag	37	42

Stalbezoeken en huisvesting

Ondanks het feit dat er in 2001 verschillende commissies aan het werk zijn gegaan met het door de adviescommissie (zie jaarverslag 2000) geschreven rapport, zijn de faciliteiten in de dierstallen niet verbeterd. Op basis van verschillende bijeenkomsten van diverse commissies is er een plan gepresenteerd aan het College van Bestuur (CvB) met daarin het advies om over te gaan tot de bouw van een tijdelijke interim-voorziening proefdieren. Dit plan is echter door het CvB afgewezen vanwege te hoge kosten in verhouding tot de geplande gebruiksduur van de faciliteit. Naar aanleiding van deze afwijzing heeft de Inspectie Gezondheidsbescherming Waren en Veterinaire Zaken een bezoek gebracht aan de dierstallen en opnieuw moeten constateren dat er m.b.t. sommige dierstallen op de VU en het VUmc een onhoudbare situatie bestaat. De Inspectie heeft hierover een brief gestuurd naar het CvB. In deze brief staat vermeld dat de inspectie in de eerste helft van 2002 over zal gaan tot het sluiten van sommige proefdierfaciliteiten. Naar aanleiding van deze brief heeft de vergunninghouder, namens het CvB, een commissie ingesteld. Deze commissie, bestaande uit twee medewerkers van de VU en twee medewerkers van een extern adviesbureau, heeft als opdracht om, in nauw overleg met de gebruikers, te komen tot de bouw van een interim voorziening als overbrugging tot het nieuwe Universitair Proefdier Centrum (UPC). Oplevering van het UPC staat gepland voor het jaar 2004.

Vergaderingen van de NVDEC

De Nederlandse Vereniging van Dierexperimentencommissie (NVDEC) heeft o.a. als doel het versterken en verbreden van kennis en inzicht van de leden van Dierexperimentencommissies. In het kader hiervan zijn in het verslagjaar twee bijeenkomsten georganiseerd welke bezocht zijn door een aantal leden van de DEC-VU. De vergaderingen bestaan doorgaans uit een huishoudelijk deel en een deel gewijd aan een specifiek discussiethema.

Bezochte symposia

De Nederlandse Vereniging voor Proefdierkunde (NVP) verzorgde op 3 april een symposium getiteld "Dierexperimenten getoetst: het belang van dier, wetenschap, maatschappij en economie". Bij de organisatie van deze dag waren enkele leden van de DEC-VU betrokken [REDACTED]. Tevens heeft de voorzitter van de DEC-VU [REDACTED] hier een voordracht gehouden met als titel: "Ethische toetsing: hoe doen DEC's dat?". Deze dag werd door een aantal leden van de DEC-VU bezocht.

Bezinningsmiddag

In januari is door de DEC-VU een bezinningsmiddag georganiseerd, ter gelegenheid waarvan werd gediscussieerd over "DECs en openbaarheid". Daarnaast werd door [REDACTED] (VUmc) een voordracht gegeven over gentherapie.

Nascholingsdag DEC

De NVDEC organiseert jaarlijks een nascholingsdag voor leden van DEC's, dit jaar gehouden op 13 juni op het RIVM te Bilthoven. Deze nascholingsdag, met als overkoepelend thema "ethiek", werd door een aantal leden van de DEC-VU bezocht.

Proefdiergebruik in 2001

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal aan de Vrije Universiteit gebruikte proefdieren in het verslagjaar en voorafgaande verslagjaren. In de afgelopen jaren leek het aantal gebruikte proefdieren structureel te verminderen. Deze vermindering heeft zich echter niet doorgezet in het verslag-

jaar, hetgeen vermoedelijk zijn oorzaak vindt in een aantal nieuw gestarte (AIO) projecten binnen de verschillende vakgroepen. Het valt te verwachten dat in de komende jaren, mede door het toenemend gebruik van transgene dieren, een verdere stijging van het aantal proefdieren zal plaatsvinden.

Diersoort	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
Muizen	4428	3019	3355	4533	7207	9523	8120
Muizen transgeen	533	566	639	0	0	0	0
Ratten	7538	5599	6609	7368	7656	8942	9803
Ratten transgeen	25	0	0	0	0	0	0
Hamsters	0	77	110	794	476	362	679
Cavia's	71	200	307	449	468	691	713
Gerbils	25	0	0	0	0	0	0
Konijnen	12	51	110	123	172	119	91
Varkens	22	28	15	6	6	15	0
Geiten en schapen	4	47	43	70	81	60	53
Honden	0	0	0	0	3	0	0
Katten	0	0	0	0	0	0	0
Vogels	202	124	127	21	26	26	40
Reptielen	0	0	0	0	1	0	62
Amfibieën	39	66	31	25	14	73	91
Vissen	148	201	249	300	267	25	0
Totaal	13047	9978	11595	13689	16377	19836	19652

Knelpunten

De in het vorige jaarverslag geconstateerde knelpunten zijn in 2001 voor een deel aangepakt door het aanstellen per 1 november van een ambtelijk secretaris voor de DEC op academisch niveau () voor 0,7 fte. Vooropgesteld dat deze uitbreiding een duidelijke verbetering vormt, is enige reserve op zijn plaats. De praktijk zal moeten uitwijzen in hoeverre de thans beschikbare formatie (2,5 fte) toereikend is voor het geven van een adequate invulling aan de diverse verplichtingen voortvloeiend uit de Wet op de dierproeven aan de VU en het VUmc.

In het komende jaar zullen de ontwikkelingen rond de werkzaamheden van de proefdier(des)kundigen en het DEC-secretariaat nauwlettend in de gaten worden gehouden om, indien dat nodig mocht blijken, tijdig aan de bel te kunnen trekken bij een toename van de te verwachten knelpunten.